

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญของชีวิต เพราะเป็นวัยที่เป็นรากฐานของการพัฒนาทางความคิด และบุคลิกลักษณะของมนุษย์ การพัฒนาทางการเรียนรู้ในวัยเด็กนั้นจะไปอย่างรวดเร็ว เด็กจะพยายามเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เพื่อนำมาจดจำตีความตามความรู้สึกนึกคิด และผลจากการตีความจะเป็นแนวโน้มสู่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้

การ์ตูนเป็นภาษาชนิดหนึ่งของเด็กๆ อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่งที่พุ่งตรงไปยังเด็กๆ ได้ง่ายที่สุด และยังเป็นโลกใบหนึ่งที่เด็กๆ สามารถเข้าไปอยู่ได้อีกด้วย (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2543 : 57) การ์ตูนทางโทรทัศน์จัดเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะนอกจากจะให้ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกันแล้ว การ์ตูนยังเป็นภาพวาดที่เด็กชื่นชอบและให้ความสำคัญ * นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ภาพการ์ตูนมีความสำคัญต่อการศึกษาศึกษาของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะการ์ตูนมีคุณสมบัติพิเศษในการดึงดูดความสนใจของเด็กอย่างเห็นได้ชัดเจน ความสะดุดตาของการ์ตูนจะทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นไม่เบื่อหน่าย (นวลทิพย์ ปริญาญกุล, 2538) ด้วยเหตุนี้ เด็กจึงรับรู้และเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ผ่านเนื้อหาของการ์ตูนทางโทรทัศน์ได้โดยง่าย

* การสำรวจความคิดเห็นของเด็ก 4,061 คน ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เรื่อง "การ์ตูน" ที่มาจากสื่อทุกประเภททั้ง หนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์การ์ตูนทางโทรทัศน์ วีดีโอ ซีดี หรือ Internet เมื่อกุมภาพันธ์ 2540 เด็กคิดว่าการ์ตูนมีความสำคัญถึงสำคัญมากต่อเขา ร้อยละ 91.25 อีกร้อยละ 8.75 คิดว่าการ์ตูนไม่สำคัญ นอกจากนี้เด็กให้ทัศนะว่า การ์ตูนที่ดีทำให้สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้พักผ่อน และคลายเครียด ร้อยละ 71.37 ส่วนความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ข้อคิด คติสอนใจ และการพัฒนาสมองเขาได้จากการ์ตูนร้อยละ 28.63 และในทางตรงกันข้ามถ้าการ์ตูนไม่ดี ทำให้เสียการเรียน เสียสายตา เสียเวลา ร้อยละ 64.96 มีผลต่อการเรียนแบบมอมเมา และหมกมุ่น ร้อยละ 36.38 (นิพนธ์ นาคนสมภพ, 2540 : 108)

การ์ตูนทางโทรทัศน์ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จะมีแหล่งที่มาอยู่ 2 ประเภท คือ การ์ตูนญี่ปุ่น และการ์ตูนตะวันตก เช่น วอลท์ ดิสนีย์ หรือ ทุนนี่ตูน จากการวิจัยของศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2540 พบว่า การ์ตูนญี่ปุ่นเป็นการ์ตูนที่ครองความนิยมในตลาดผู้บริโภค โดยมีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 70 (www.tfrc.co.th) และจากรายงานการวิจัยของบริษัท Ai Thailand ในเรื่อง “การศึกษาทัศนคติพฤติกรรมของผู้บริโภคเกี่ยวกับการ์ตูนในตลาดเมืองไทย” โดยศึกษากลุ่มเป้าหมายตั้งแต่อายุ 6 ปีขึ้นไป จนถึงผู้ปกครองที่มีอายุ 31-40 ปี พบว่า ตัวการ์ตูนที่มีผู้คนนิยมชมชอบมากในอันดับที่ 1 – 5 ล้วนเป็นการ์ตูนจากประเทศญี่ปุ่น (ทีวีแมกกาซีน, ปีที่ 8 ฉบับที่ 79 มิถุนายน 2541 : 38) ซึ่งได้แก่

อันดับที่ 1 โดราเอมอน	58%
อันดับที่ 2 ดราโก้บอล	38%
อันดับที่ 3 ซินจัง	30%
อันดับที่ 4 อิคคิวซัง	26%
อันดับที่ 5 เซลเลอร์มิน	21%

ด้วยความนิยมแพร่หลายของการ์ตูนญี่ปุ่นในสังคมไทยนี้เอง จึงทำให้บรรดาผู้ปกครอง รวมไปถึงบุคคลในแวดวงวิชาการ และผู้ที่มีความเป็นห่วงในเรื่องผลกระทบจากสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อเด็ก เกิดความตระหนักในเนื้อหาของการ์ตูนญี่ปุ่น และมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่า เนื้อหาของการ์ตูนญี่ปุ่นในปัจจุบันมักมีเนื้อหาเรื่องเพศ และการต่อสู้ที่โหดร้ายทารุณเข้ามาสอดแทรกอยู่เสมอ อย่างเช่น การ์ตูนเรื่อง “Orange Road” ที่เป็นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวในชั้นมัธยม ซึ่งเคยแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ก็ถูกวิจารณ์ว่า นำเสนอภาพที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะภาพของตัวการ์ตูนผู้หญิงในเรื่องที่มีการแต่งกายที่ดูวาทความ เนื้อหา ก็มีแต่การแสดงความรักระหว่างเพศทั้งด้วยภาพและคำพูด หรือ การ์ตูนเรื่อง “หมัดเทพเจ้าดาวเหนือ” ที่เคยแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ก็ถูกวิจารณ์ว่า เป็นการ์ตูนที่นำเสนอภาพการต่อสู้ที่โหดร้าย รุนแรง อาจส่งผลให้เด็กมีนิสัยก้าวร้าว การวิจารณ์เนื้อหาของการ์ตูนทางโทรทัศน์มักเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพราะเนื้อหาของการ์ตูนทางโทรทัศน์เหล่านี้จะทำให้เด็กเกิดการรับรู้และซึมซับค่านิยมหรือบรรทัดฐานบางประการที่ไม่เหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมไทย

ในปี 2539 หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น เรื่อง “เครยอนชินจัง” ** ที่วาดโดย Yoshito Usui ได้สร้าง กระแสความนิยมจากกลุ่มผู้อ่านทั้งเด็กและวัยรุ่นไทยเป็นอย่างมาก “เครยอนชินจัง” เป็นการ์ตูน แนวตลกขบขันบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวและสภาพการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กชาย วัย 5 ขวบ ชื่อ “โนะฮาร่า ชินโนะสุเกะ หรือ ชินจัง” ที่มีอุปนิสัยและพฤติกรรมแตกต่างจากภาพของเด็ก 5 ขวบที่พบเห็นในสื่อทั่วไป โดยเฉพาะการแสดงออกทางเพศ แต่ด้วยบทบาทของชินจังทำให้ เรื่องราวดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน และได้กลายเป็นที่นิยมอย่างมากจากกลุ่มเด็กและวัยรุ่น และได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเมื่อการ์ตูนเรื่องนี้ได้ถูกนำมาแพร่ภาพออกอากาศทางสถานี โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในปี 2540 โดยใช้ชื่อเรื่องว่า “ชินจังจอมแก่น”

ด้วยความโด่งดังของการ์ตูนชินจังจอมแก่น ทำให้บรรดาผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง นำภาพตัวละครในเรื่องมาทำเป็นสินค้าประเภทต่างๆ ทั้ง ตุ๊กตา ขนมขบเคี้ยว นม อุปกรณ์ เครื่องเขียนและยังมีวางจำหน่ายอยู่จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการนำเพลงไตเติ้ลภาษาญี่ปุ่น ของเรื่องชินจังจอมแก่นที่ออกอากาศทางโทรทัศน์มาแปลงเป็นภาษาไทย และออกจำหน่ายเป็น เทปเพลงซึ่งก็ได้รับความนิยมเช่นเดียวกัน จากการจัดอันดับการ์ตูนยอดนิยมของนิตยสาร ทีวีแมกกาซีน (นิตยสารที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการ์ตูนญี่ปุ่นออกจำหน่ายเดือนละครั้ง) พบว่า “ชินจังจอมแก่น” ติดอยู่ในอันดับ 1 ใน 10 ตลอดทั้งปี 2540 จนถึง ต้นปี 2541 ***

** เครยอนชินจัง เป็นการ์ตูนญี่ปุ่นที่วาดโดย Yoshito Usui ในปี ค.ศ. 1992 พิมพ์ขึ้นครั้งแรกเป็นหนังสือ รายสัปดาห์ โดยสำนักพิมพ์ Futabasha Publishers Ltd. ประเทศญี่ปุ่น และเป็นภาพยนตร์โทรทัศน์ฉาย เป็นตอนๆ ละครึ่งชั่วโมง ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากจนมีการสะสมหนังสือขึ้นเป็นกลุ่ม Japanese Manga Fan “เครยอนชินจัง” เริ่มเข้ามาในประเทศไทยในปี 2539 โดยเป็นรูปแบบของหนังสือการ์ตูน ญี่ปุ่น ใช้ชื่อเรื่องว่า “เครยอน ชินจัง” (Crayon Shin-chan) ถูกนำเข้ามาตีพิมพ์จากหลายสำนักพิมพ์ เช่น Jumbo Mag Group และ TNG Publishing Co., Ltd. (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น Nation Edutainment Co., Ltd.) ความนิยมในการอ่านการ์ตูน เรื่อง เครยอนชินจัง สังเกตได้จากจำนวนครั้งที่ตีพิมพ์ ซึ่งตีพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ TNG Publishing Co., Ltd. เล่มที่ 1 พิมพ์ 3 ครั้ง, เล่ม 2 พิมพ์ 4 ครั้ง, และ เล่มที่ 4 พิมพ์ 5 ครั้ง (ปี 2539 – 2540) (สิริพร สมบูรณ์บุรณะ, 2540 : 28)

*** จากการจัดอันดับการ์ตูนยอดนิยมประจำเดือนของนิตยสารทีวีแมกกาซีน พบว่า ในเดือนมีนาคม 2540 ชินจังอยู่ใน อันดับที่ 4 ด้วยคะแนน 1,862 คะแนน, เดือนตุลาคม 2540 อันดับที่ 5 ด้วยคะแนน 1,744 คะแนน, เดือนธันวาคม 2540 อันดับที่ 7 ด้วยคะแนน 1,328 คะแนน, เดือนมกราคม 2541 อันดับที่ 9 ด้วยคะแนน 821 คะแนน

หรือจากรายงานการวิจัยของบริษัท Ai Thailand ในเรื่อง “การศึกษาทัศนคติพฤติกรรมของผู้บริโภคเกี่ยวกับการ์ตูนในตลาดเมืองไทย” ที่ได้อ้างถึงในตอนต้น ก็พบว่า “ชินจัง” เป็นการ์ตูนยอดนิยมที่ผู้บริโภคนิยมชมชอบเป็นอันดับที่ 3 (รองจากโดราเอมอน และดราโก้บอล)

เป็นที่น่าแปลกใจว่า ทำไมการ์ตูนเรื่องนี้ได้รับความนิยมจากเด็กๆ ทั้งๆ ที่ไม่ได้นำเสนอภาพความเป็นวีรบุรุษ หรือความมีอิทธิฤทธิ์เวทมนตร์ รวมถึงไม่มีเรื่องราวของการต่อสู้ที่ดุเดือดตามที่เด็กส่วนใหญ่ชอบ อีกทั้งตัวเอกของเรื่องก็เป็นเพียงเด็กเล็กๆ ซึ่งแตกต่างจากการ์ตูนเรื่องอื่นๆ ที่เคยได้รับความนิยม ทั้งนี้ กระแสความนิยมที่มีต่อการ์ตูนเรื่องนี้มีได้มีแต่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ปรากฏว่าได้แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับอย่างมากในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไกลถึงอเมริกา จากการค้นคว้าใน website พบว่า มีผู้ทำ Homepage ของการ์ตูนชินจังใน <http://www.tcp.com/~jly/crayon> โดยมีการแนะนำหนังสือชินจัง รูปภาพชินจัง แนะนำตัวละคร และใน <http://www.gohan.simplenet.com/html/script/guestbk/hts?view> ได้มีผู้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องชินจังมากมาย ในหัวข้อ “Guest book Shin-Chan homepage” พบว่า ผู้ที่แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเด็กและวัยรุ่น (สิริพร สมบูรณ์บุรณะ, 2540 : 27)

Francisco Soriano Alias เด็กชายอายุ 12 ปี จากรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา (25/9/2000) “I just love Crayon Shin-Chan anime I rent them all the time.”

Lim Chie Tung เด็กชายอายุ 10 ปี (21/7/2000) “I like shin-chan because he is so cute!!!”

Melvin Tan เด็กชายอายุ 10 ปี จากสิงคโปร์ (14/2/1998) “He is very..very cute. He has very unique face.”

เด็กชายไม่ทราบชื่อ อายุ 9 ปี จากอินโดนีเซีย (13/2/1998) “I like Crayon Shin-chan, because crayon is very cute, I love Crayon.”

แม้ว่าการ์ตูนชินจังจอมแก่นจะเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มเด็กเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกัน การ์ตูนเรื่องนี้ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลหลายกลุ่มตั้งแต่ผู้ปกครอง สื่อมวลชน นักวิชาการ นักสังคมสงเคราะห์ ถึงความไม่เหมาะสมของเนื้อหาในการ์ตูนเรื่องนี้ เพราะเป็นการนำเสนอภาพความก้าวร้าว ความทะเล้งของเด็ก และโดยเฉพาะเรื่องเพศ ผ่านตัว “ชินจัง” ตัวเอกของเรื่อง ซึ่งมีอายุเพียง 5 ขวบเท่านั้น

“ พ่อแม่แห่ร้อง ลูกติดจอมแก่นทั้งหนังสือ-ทีวี ทะเล้ง-โจ่งครึม นักจิตชี้อันตรายเด็ก เลียนแบบ ”

“ โรงเรียนขานรับห้าม “ชินจัง” การ์ตูนอุบาทว์ หยาบโลนเข้าสถาบัน หลังปลด ศธ.สั่ง ”

“ ช่อง 3 เต็ม-เซ็นเซอร์ปิดจู่ชินจัง แฉที่สหรัฐก็ประณาม ”

“ ชินจัง การ์ตูนพิเรน ชอบโชว์จู้ คุหุยุย จี้จัดการ ”

“ ชินจัง การ์ตูนหยาบ ใ้อ้วแลบจากญี่ปุ่น ”

เหล่านี้ล้วนเป็นหัวข้อข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ข่าวสด ในเดือนสิงหาคม 2540 ที่กล่าวโจมตีการ์ตูนชินจังจอมแก่นอย่างรุนแรง กระแสการโจมตีดังกล่าวได้เริ่มจากภายหลังจากการ์ตูนเรื่องนี้ได้แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 3 บรรดาผู้ปกครองก็ได้มีหนังสือร้องเรียนเข้ามายังหนังสือพิมพ์ข่าวสด ถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมของการ์ตูนเรื่อง “ชินจังจอมแก่น” เพราะพบว่า ชินจังตัวเอกของเรื่อง อายุเพียง 5 ปี แต่กลับมีนิสัยและคำพูดคำจาก้าวร้าว หยาบโลน เช่น ชอบโชว์อวัยวะเพศ จับหน้าอกแม่ ลอดหว่างขาผู้หญิง ทำให้ผู้ปกครองเกรงว่าเด็กไทยจะซึมซับความไม่ดีไม่งามดังกล่าว (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 9 สิงหาคม 2540) และได้กลายเป็นเรื่องราวใหญ่โตจนกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายสั่งห้ามนำหนังสือการ์ตูนชินจังและการ์ตูนลามกอื่นเข้าโรงเรียน รวมถึงการวิจารณ์ถึงพิษภัยของการ์ตูน “ชินจัง” จากกลุ่มบุคคลผู้มีความตระหนักในพิษภัยของสื่อ และได้เสนอให้ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 3 หยุดการแพร่ภาพการ์ตูนชินจังจอมแก่น

นายสุวัจ ศิลป์อนันต์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงกรณีการ์ตูนจีนจิ้งจอกแก่นว่า “กระทรวงศึกษามีความไม่สบายใจกับเรื่องที่เกิดขึ้น เพราะสื่อประเภทนี้นับวันจะมีมากขึ้น ทั้งในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ และสื่อบันเทิงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอดแทรกสิ่งที่ไม่เหมาะสมเข้ามาในลักษณะของการ์ตูน อีกทั้งการ์ตูนเป็นที่นิยมของเยาวชนอยู่แล้ว อาจส่งผลให้พฤติกรรมไม่ดีไม่งามของตัวละครจะค่อยๆ ซึมซับเข้าจิตสำนึกโดยไม่รู้ตัวจนเกิดการเลียนแบบขึ้น ฉะนั้น ทุกฝ่ายต้องช่วยกันไม่ให้สื่อในลักษณะดังกล่าวสร้างผลกระทบต่อเยาวชน” (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 8 สิงหาคม 2540)

นายกิตติกร มีทรัพย์ นักจิตวิทยาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลียนแบบการ์ตูนจีนจิ้งจอกแก่นว่า “การ์ตูนเรื่องนี้ น่าจะส่งผลกระทบอย่างแน่นอน โดยจะทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ เปรียบเทียบได้กับจีนจิ้งเป็นเพื่อนคนหนึ่งเพราะวัยใกล้เคียงกัน เมื่อเพื่อนมีพฤติกรรมแบบใดก็จะทำให้เด็กเลียนแบบได้ เพราะเด็กวัยนี้จะชอบเลียนแบบเพื่อนอยู่แล้ว” (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 4 สิงหาคม 2540)

ทางด้าน นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก ได้ให้ความเห็นว่า “กรณีการ์ตูนเรื่องจีนจิ้งถือว่ามีเนื้อหาหล่อแหลม มีโอกาสสูงมากที่เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมลามก เพราะเด็กวัย 5 - 6 ขวบจะเลียนภาพที่เห็นเป็นหลัก เช่น ภาพจีนจิ้งเปิดกระโปรงผู้หญิงหรือจับหน้าอก เด็กอาจทำอย่าง แต่ถ้าเด็กโตขึ้นมาหน่อย ความรู้สึกจะลึกซึ้งมากขึ้น คิดอยากลองเรื่องเพศตามที่ทำอ่านในการ์ตูน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย” (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 6 สิงหาคม 2540)

นอกจากในประเทศไทยแล้ว ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตการ์ตูนเรื่องนี้ ก็ยังถูกวิจารณ์จากสื่อมวลชนเช่นกัน หนังสือพิมพ์อาซาฮี ซิมบุน ได้เสนอข่าวว่า การพูดแบบ “จีนจิ้ง” กลายเป็นแนวโน้มที่เด็กญี่ปุ่นทั่วประเทศตั้งแต่ 5 ขวบขึ้นไปนิยม โดยเด็กญี่ปุ่นตั้งแต่ 4 - 12 ขวบ ดูการ์ตูนเรื่องนี้ถึงร้อยละ 68 และครอบครัวญี่ปุ่นร้อยละ 25 ชมการ์ตูนเรื่องนี้ เป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าความฮิตของจีนจิ้งจะทำให้เกิดผลกระทบต่อเยาวชน ซึ่งหลายคนได้เลียนแบบนิสัยทะเล่ชิงอวดดี หญิงสาวชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งซึ่งมีบุตรแล้วกล่าวว่า นิสัยลูกของเธอเปลี่ยนแปลงไปหลังจากดูจีนจิ้ง (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 6 สิงหาคม 2540)

ในขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ปกครองไม่ชอบพฤติกรรมของชินจัง และมักจะห้ามลูกหลานไม่ให้ดู หรืออ่านการ์ตูนเรื่องนี้ (แต่ไม่ห้ามถ้าจะซื้อสินค้าที่มีรูปชินจัง) จนเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ นานา เพราะมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีสำหรับเด็ก ทะเลาะ เพราะนำเสนออวัยวะเพศ จึงเกรงว่าเด็กอาจจะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านี้ ซึ่งในสายตาของผู้ใหญ่หรือสังคมถือว่าเป็นสิ่งที่ผิด (สิริพร สมบูรณ์บุรณะ, 2540 : 28) แต่ในความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อการ์ตูน “ชินจัง” ส่วนใหญ่จะมีความนิยมชมชอบในความน่ารัก และมองว่าพฤติกรรมแปลกๆ ของชินจังเป็นเรื่องตลก ขบขัน และคลายเครียด จากจดหมายของเด็กที่เขียนเข้ามาในคอลัมน์ “คุยกับพี่แมกฯ” ของนิตยสารทีวีแมกกาซีน พบว่า เด็กจะรู้สึกชินจังเป็นเสมือนเพื่อนคนหนึ่ง และมีความชื่นชอบในตัวชินจังเป็นอย่างมาก

เด็กหญิงคนหนึ่งที่ใช้นามปากกาว่า “น้องบีจัง” เขียนมาว่า “อยากให้ทำโปสเตอร์ชินจัง แจกแฟนๆ จังเลยคะ” “ทำไงดีคะ ทำทางจะตกหลุมรักชินจังซะแล้ว” “อยากให้ลงเรื่องเกี่ยวกับกับชินจังเยอะๆ นะคะ” “ชินจังเกิดวันที่เท่าไรคะ อยากู้อัจจังเลย” (ทีวีแมกกาซีน, ปีที่ 7 ฉบับที่ 71 / 2540)

อีกคนหนึ่งที่ใช้นามปากกาว่า “น้องวิจัง” ได้เขียนมาแสดงความเห็นในเรื่องชินจังว่า “ทำไมเขาถึงว่ากันว่า ชินจังเป็นการ์ตูนลามกคะ วิจังดูยังไม่เห็นลามกเลย มันคลายเครียดไปซะมากกว่าอีก” “ทำไมคนอื่นที่ไม่ชอบการ์ตูน เขาจึงบอกว่าการ์ตูนเพื่อเจ้อละ ทั้งๆ ที่การ์ตูนสร้างฝันให้กับเด็กๆ คะ ขนาดวิจังอายุ 13 ยังว่าการ์ตูนน่ารักเลย” (ทีวีแมกกาซีน, ปีที่ 8 ฉบับที่ 74 / 2541)

หรือจดหมายจากแฟนๆ การ์ตูนเรื่องชินจัง ที่ใช้นามปากกาว่า “น้องอรอุมา” ก็ได้เขียนมาแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องชินจังมายังสำนักพิมพ์ Nation Edutainment Co., Ltd. ว่า “พวกพี่ๆ รู้ไหมคะว่า มีข่าวว่าชินจังเป็นเด็กไม่ดี และชินจังก็เป็นการ์ตูนทะเลาะแต่สำหรับอร อรคิดว่าเป็นหนังสือการ์ตูนชินจัง เป็นหนังสือการ์ตูนที่ตลก คลายเครียดหลังเวลาเลิกเรียน...” (แครยอนชินจัง เล่ม 11, ปี 2540 : 190)

ไม่เพียงแต่ความเห็นของกลุ่มเด็กเท่านั้น หรือแม้แต่ความคิดเห็นของผู้ใหญ่อย่าง คุณปริวัตร เจียมรัตนพิทักษ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์ภาษาญี่ปุ่น ก็ได้ให้ความเห็นต่อเรื่องชินจังในแง่บวก ว่า “เรื่องนี้อยู่ที่มุมมองของแต่ละบุคคล แต่ผู้ใหญ่ก็ควรที่จะคัดเลือกประเภทการ์ตูนสำหรับเด็ก ด้วย คิดว่าการ์ตูนชินจังก็เป็นการ์ตูนธรรมดาๆ เรื่องหนึ่งที่ไม่ได้สื่อให้เห็นถึงความทะลึ่งแต่อย่างใด แต่เป็นภาพการ์ตูนแบบเด็กๆ มากกว่า คนญี่ปุ่นเองก็เห็นว่าเรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องปกติที่เขาไม่คิดมากเหมือนคนไทย เพราะเขาได้รับวัฒนธรรมอย่างนั้นมากกว่าบ้านเรา และก็อย่าเพิ่งไปสรุปว่า ชินจังเป็นการ์ตูนลามกเพราะมันคนละอย่างกัน” (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, 6 สิงหาคม 2540)

คุณบริสุทธิ บุรณะสัมฤทธิ์ หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องชินจังจอมแก่นที่นำมาออกอากาศว่า “มีหลายๆ ท่านมองว่า มันเป็นอะไรที่ค่อนข้างจะไม่สุภาพในการแสดงออกของพฤติกรรมของตัวละคร โดยเฉพาะนายชินโนะสุเกะ (ชินจัง) ตรงนั้นเราก็มีการมาพิจารณากัน ซึ่งมันก็มีหลัก มีระเบียบวิธีอะไรต่างๆ มันต้องไม่ลามก ไม่เกี่ยวกับศาสนา เป็นไปตามระเบียบ แต่สุดท้ายมันก็เป็น Individual Judgment การมองพิจารณามันก็อยู่ที่ว่าเราจะตีอย่างไร บางทีมันก็หลุดออกมาบ้าง บางทีก็มองว่าคนที่พิจารณาก็คือเป็นผู้ใหญ่อยู่ และเป็นผู้มีประสบการณ์ แต่การ์ตูนในช่วงแรกๆ ก็มองว่าเป็นการ์ตูน ก็ไม่ทันที่จะไปอะไรมากนัก แต่ตอนหลังเราก็จะดูแลเป็นพิเศษทีเดียว พิจารณาอย่าง Serious มากขึ้น จริงๆ มันก็อาจจะมึบบ้าง อาจทะเล่ดิ่งดั่งบ้าง มันขึ้นอยู่กับว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างมาในมุมมองของคนญี่ปุ่น ถ้าเราจะมองโทรทัศน์ก็เป็นรายการโทรทัศน์ เราปฏิเสธไม่ได้ในส่วนของความบันเทิง รายการ บางรายการคุณค่าของมันอาจอยู่เพียงแค่การให้ความบันเทิงแต่เพียงอย่างเดียวก็ได้ บางรายการอาจมีสาระประโยชน์ มันก็อยู่ที่มุมมองเราจะหยิบอะไรมา ถ้าเราถามว่ารายการตรงนี้มีประโยชน์ไหม มันมีประโยชน์ต่ออารมณ์ เป็นอะไรที่บันเทิง มี Humor มีอะไรอยู่ในนั้น มันก็อยู่ที่ว่าเราจะไปหยิบประโยชน์อะไรจากตรงนั้น เพียงแต่ว่าเราจะปล่อยอารมณ์ให้เพลิดเพลินไป หรือว่าจะไปอารมณ์เสียอยู่กับความไม่ตึตรงนั้น” (คุณบริสุทธิ บุรณะสัมฤทธิ์ , สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2543)

ในมุมมองของผู้แต่งเรื่องชินจังเองก็พยายามให้เหตุผลถึงการแสดงพฤติกรรมของ “ชินจัง” ว่า เป็นเสมือนกระจกสะท้อนพฤติกรรมของเด็กในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้ปกครองจะต้องทำความเข้าใจกับพฤติกรรมเหล่านั้น “เด็กในสมัยปัจจุบันมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น บรรดาคุณพ่อคุณแม่คงต้องให้เหตุผลในการปกครองมากกว่าสมัยก่อน และปฏิบัติต่อเขาเท่ากับเป็นมนุษย์

ที่เท่าเทียมกันคนหนึ่ง ไม่ใช่คนในปกครองของคุณพ่อคุณแม่ดังเช่นที่เคยเป็นมาความสัมพันธ์จึงจะเป็นไปด้วยดี การ์ตูนเรื่องนี้ เป็นเรื่องราวอันซับซ้อนเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กอายุ 5 ขวบ ในสมัยโลกาภิวัตน์ ซึ่งพยายามที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งหวังว่านอกจากความบันเทิงแล้วคงจะทำให้ท่านผู้อ่านเข้าใจถึงจิตใจของเด็กสมัยใหม่ได้มากยิ่งขึ้น” (เคยอนซินจัง เล่ม 1, 2539 : 2) ดังนั้น การเสนองาร์ตูนเรื่องนี้ของผู้แต่งจึงมีความตั้งใจที่จะแสดงให้เห็นสภาพครอบครัวในสังคมเมือง โดยใช้ตัวการ์ตูนที่เป็นเด็กเป็นผู้นำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางความสับสนต่างๆ นานา และที่สำคัญพยายามให้เห็นถึงความมีเสรีภาพของสังคมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นกับเด็ก สิ่งที่ใช้เป็นการอธิบายพฤติกรรมและบุคลิกของเด็กก็คือ ความซุกซน ความอยากรู้อยากเห็น ความฉลาด ความคิดในการฝันและจินตนาการ รวมทั้งความน่ารัก เป็นสื่อสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ภาพการ์ตูนมีสีสันมากขึ้น ดังนั้นในการดำเนินเรื่องจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นปกติธรรมดาในชีวิตประจำวันของผู้คนทั่วไป ไม่มีสิ่งวิเศษมหัศจรรย์มาเป็นเครื่องมือในการช่วยแก้ปัญหา แต่การแก้ปัญหาเกิดขึ้นโดยความคิดของมนุษย์ที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งก็คือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งบางครั้งการเกิดการกระทำเหล่านี้อาจทำให้ผู้คนรับไม่ได้ และถูกมองว่าเกินความเป็นจริง (สิริพร สมบุญธัญบุรณะ, 2540 : 29)

จากความโด่งดังของการ์ตูนซินจังประกอบกับกระแสการโจมตีจากบุคคลหลายกลุ่มในช่วงที่ผ่านมาได้มีผู้นำการ์ตูนซินจัง ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์มาทำการศึกษาวิจัย ได้แก่ งานวิจัยของวรเชษฐ หอมจันทร์ (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การรับรู้ของเยาวชนในเขตชุมชนคลองเตยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการชักจูงเยาวชนไปสู่การสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบน” โดยมองว่าหนังสือการ์ตูนซินจังเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาอนาจาร และนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาร่วมกับหนังสือการ์ตูนเรื่องอื่นๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เด็กในชุมชนคลองเตยที่มีอายุระหว่าง 14 – 18 ปี มีความคิดเห็นต่อการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูนว่า มีส่วนในการสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบนในเรื่องยาเสพติด การล้วงละเมิดทางเพศ และการทำร้ายร่างกาย แต่เยาวชนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูนไม่สามารถทำให้เกิดความสนใจในการเลียนแบบและการจดจำซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบนประเภทต่างๆ ได้

นอกจากนี้ยังมีงานของ จุติมา เพชรรัตน์ (2541) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครกับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์” โดยมองว่า หนังสือการ์ตูนซินจัง เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ลามกเรื่องหนึ่ง และได้หยิบยกมาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาร่วมกับหนังสือการ์ตูนเรื่องอื่นๆ โดยทำการศึกษาเด็กวัยรุ่นอายุ 14 - 17 ปี พบว่า

ทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศในลักษณะที่ค่อนข้างไม่แน่นอน บางด้านมีความสัมพันธ์ (เช่น ทัศนคติด้านเพศศึกษาทั่วไป, การใช้ชีวิตคู่ของหญิงและชาย) และในบางด้านก็ไม่มีความสัมพันธ์กัน (พฤติกรรมการแสดงออกทางเพศ, สื่อมวลชนที่น่าเสนอเรื่องราวทางเพศ) ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ ประเภทของโรงเรียน และการเปิดรับการ์ตูนญี่ปุ่น

แม้ว่าปัจจุบัน กระแสการวิพากษ์วิจารณ์การ์ตูนชินจังจอมแก่นจะเงียบลง แต่ความนิยมในการ์ตูนเรื่องนี้ก็ยังคงอยู่ (แม้จะไม่มากเท่าในช่วงปี 2540 – 2541) ทั้งนี้ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ยังคงนำการ์ตูนชินจังจอมแก่นมาแพร่ภาพในช่วงก่อนข่าวภาคค่ำ วันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 19.25 น. วันละ 1 ตอน (ความยาวตอนละ 7 - 8 นาที) และต่อมาในปี 2545 ได้ปรับเปลี่ยนเวลาออกอากาศการ์ตูนชินจังจอมแก่นเป็นทุกเช้าวันจันทร์ – พุธ เวลา 6.45 น. ซึ่งหลากหลายความคิดเห็นเกี่ยวกับการ์ตูนเรื่องนี้ยังไม่มีข้อสรุป ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า “เด็ก” ซึ่งเป็นกลุ่มผู้รับสารที่ถูกวิจารณ์ว่า เมื่อดูการ์ตูนเรื่องชินจังจอมแก่นแล้วจะซึมซับพฤติกรรมของชินจังมานั้น มีการรับรู้ จดจำ และตีความต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังอย่างไร ประกอบกับที่ผ่านมานักวิจัยเกี่ยวกับการ์ตูนชินจังที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ในประเด็นของการรับรู้ของเด็กนั้นยังไม่มียานศึกษาออกมา ทั้งนี้ เพื่อให้งานศึกษาวิจัยชิ้นนี้ได้เผยแพร่ความนึกคิดของเด็กที่มีต่อสื่อที่เด็กเปิดรับ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กได้ต่อไป

ปัญหาคำวิจัย

1. การ์ตูนทางโทรทัศน์ชุด ชินจังจอมแก่น ได้ถ่ายทอดพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังในด้านใดบ้าง
2. เด็กมีการรับรู้ จดจำ และตีความ ต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง จากการ์ตูนทางโทรทัศน์ เรื่อง ชินจังจอมแก่น อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังในด้านต่างๆ
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ จดจำ และตีความของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง จากการ์ตูนทางโทรทัศน์ชุด ชินจังจอมแก่น

สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้ จดจำ และตีความของเด็กที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ เพศ อายุ และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาลักษณะของการแสดงพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจังในด้านต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะเนื้อหาการ์ตูนชินจังจอมแก่นที่เคยออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และถูกนำมาบันทึกเป็นวีดีโอเทปและวีดีโอซีดีมีวางจำหน่ายและให้เข้าในช่วงปี 2543 จำนวน 24 ม้วน รวม 245 ตอน
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็น เด็กก่อนวัยเรียน อายุระหว่าง 2 – 5 ปี กับ เด็กวัยเรียน อายุระหว่าง 6 – 12 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันไป ซึ่งเด็กทั้ง 2 กลุ่มต้องเคยดูและรู้จักการ์ตูนทางโทรทัศน์ชุดชินจังจอมแก่น

นิยามศัพท์

1. เด็ก หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเด็กชายและหญิงที่เป็นเด็กก่อนวัยเรียน อายุระหว่าง 2 – 5 ปี กับ เด็กวัยเรียน อายุระหว่าง 6 – 12 ปี ที่เคยดูและรู้จักการ์ตูนทางโทรทัศน์ ชูตชินจังจอมแก่น และอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
2. การ์ตูนทางโทรทัศน์ชูตชินจังจอมแก่น หมายถึง การ์ตูนที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และถูกนำมาบันทึกเป็นวิดีโอเทปและวีดีโอซีดีที่วางจำหน่าย และให้เช่าในช่วงปี 2543 จำนวน 24 ม้วน
3. พฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง หมายถึง การแสดงกิริยา วาจา รวมไปถึงบุคลิกและอุปนิสัยของตัวการ์ตูนที่ชื่อ ชินโนะสุเกะ หรือ ชินจัง ที่พบในวิดีโอเทปและวีดีโอซีดีที่มีวางจำหน่ายและให้เช่าในช่วงปี 2543 จำนวน 24 ม้วน รวม 245 ตอน
4. การรับรู้ หมายถึง ผลจากกระบวนการสื่อสารที่ทำให้เกิดขึ้นตอนในความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดรับสาร และทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวและประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง
5. การจดจำ หมายถึง ความสามารถของกลุ่มตัวอย่างในการจดจำเนื้อหา เรื่องราว รายละเอียดต่างๆ ของพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง
6. การตีความ หมายถึง การแปลความหมายของกลุ่มตัวอย่างตามความรู้สึกนึกคิด และตามความเข้าใจที่มีต่อพฤติกรรมของตัวการ์ตูนชินจัง โดยสามารถตีความแยกแยะเป็นพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีได้
7. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง-สูง หมายถึง ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเพชรเกษม 2 เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่มีฐานะทางครอบครัวในระดับปานกลาง-สูง โดยเปรียบเทียบจากรายได้ของครอบครัวต่อเดือนที่เกินกว่า 15,000 บาทขึ้นไป

8. สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวในระดับต่ำ หมายถึง ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนวัดตะล่อม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีฐานะทางครอบครัวค่อนข้างยากจน โดยเปรียบเทียบจากรายได้ของครอบครัวต่อเดือนที่น้อยกว่า 15,000 บาท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในการศึกษาอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อเด็ก และในด้านจิตวิทยาเด็กกับการเปิดรับสื่อการ์ตูน
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคัดเลือกสื่อเกิดความระแวดระวังในการเลือกสื่อที่จะนำเสนอต่อเด็ก
3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการให้คำแนะนำแก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้รับรู้และเข้าใจลักษณะการแสดงพฤติกรรมของตัวการ์ตูน และสามารถเลือกมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
4. เป็นพื้นฐานในการศึกษาสำหรับผู้สนใจศึกษาเรื่องการรับรู้ของเด็กที่มีต่อเนื้อหาในสื่อมวลชนได้นำไปประกอบการศึกษาวิจัยในแง่มุมอื่นต่อไป